

For the latest from BDO Turkey, follow us

Sirküler Tarihi : 31.01.2022
Sirküler No : 2022/020

YABANCI PARALARIN VE ALTIN HESAPLARININ TÜRK LİRASI MEVDUAT VE KATILMA HESAPLARINA DÖNÜŞTÜRÜLMESİNDEN ELDE EDİLEN KAZANÇLARA İLİŞKİN İSTİSNA UYGULAMASI (7352 SAYILI KANUN, MD.2)

Enflasyon düzeltmesinin 2023 yılı sonuna kadar ertelenmesi ile 31.12.2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını ve/veya altın hesabı bakiyelerini Tür Lirasına çeviren kurumlar vergisi mükelleflerinin dönüşüm sebebiyle doğan kur farkı kazançları ile bu kapsamda açılan vadeli Türk lirası (TL) mevduat ve katılma hesaplarından elde edecekleri faiz, kâr payı ve diğer gelirlerin gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilmesini düzenleyen [7352 Sayılı Vergi Usul Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun](#) (Kanun) 29 Ocak 2022 Tarihli ve 31734 Sayılı Resmi Gazete (RG)'de yayımlanmış ve aynı gün yürürlüğe girmiştir.

Bu Sirkülerimiz, Kanunun 2'nci maddesiyle 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK)'na eklenen geçici 14'üncü maddeyle yapılan istisna düzenlemesine ilişkindir.

Maddede Hazine ve Maliye Bakanlığına istisna uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi verilmemiş olmakla birlikte, Bakanlığın istisna uygulamasına ilişkin açıklamalarını bir Tebliğ ile yayımlaması beklenmektedir.

Sirkülerimizin yazıldığı tarih itibarıyla bu konuda bir Tebliğ Taslağı kamuoyu ile paylaşılmış bulunmaktadır.

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş. bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2021 yılında 11,8 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 167'dan fazla ülkede bulunan 1.728 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dâhil dünya çapında 97.292 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayının, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

1. YASAL DÜZENLEME:

Kanunun 2'nci maddesiyle 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK)'na eklenen geçici 14'üncü madde aynen aşağıdaki gibidir:

“GEÇİCİ MADDE 14- (1) 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (I) numaralı bendinin (g) alt bendi hükmüne istinaden Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevrilen hesaplar ile ilgili olarak; kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını, dördüncü geçici vergi dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihine kadar Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı, bu kapsamda açılan en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda aşağıda belirtilen kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır:

- a) *Bu fıkra kapsamındaki yabancı paraların dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançlarının 1/10/2021 ila 31/12/2021 tarihleri arasındaki döneme isabet eden kısmı,*
- b) *2021 yılı dördüncü geçici vergi dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihine kadar Türk lirasına çevrilen hesaplarla ilgili oluşan kur farkı kazançları ile söz konusu hesaplardan dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar.*
- (2) *Birinci fıkra kapsamına girmemekle birlikte, kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını 2022 yılı sonuna kadar Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda oluşan kur farkı kazançlarının, geçici vergi dönemi sonu değerlemesiyle Türk lirasına çevrildiği tarih arasına isabet eden kısmı ile dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır.*
- (3) *Kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan altın hesabı ile bu tarihten sonra açılacak işlenmiş ve hurda altın karşılığı altın hesabı bakiyelerini 2022 yılı sonuna kadar Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm fiyatı üzerinden Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda Türk lirasına çevrildiği tarihte oluşan kazançlar ile dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır.*
- (4) *Bu maddede öngörülen süre ve şekilde dönüşüm kuru/fiyatı üzerinden Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına çevrilen yabancı paralar ile altın hesaplarına ilişkin olarak bu istisnaya sınırlı olmak üzere Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü uygulanmaz.*

(5)Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan istisna hükümleri, aynı şartlarla geçerli olmak üzere bilanço esasına göre defter tutan gelir vergisi mükelleflerinin kazançları hakkında da uygulanır.

(6)Türk lirası mevduat veya katılma hesabından vadeden önce çekim yapılması durumunda bu madde kapsamında istisna edilen tutarlar nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyayı cezası kesilmek suretiyle gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur.”

2. İSTİSNANIN KAPSAMI:

2.1. Genel Olarak Kapsam :

İstisnanın kapsamına, kurumların,

- 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan **yabancı paralar ve altın hesapları** ile
- 1/1/2022 tarihinden itibaren (bu tarih dahil) açılan/açılacak **işlenmiş ve hurda altın hesabı bakiyelerinin,**

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (I) numaralı bendinin (g) alt bendi hükmüne istinaden **TL mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında** dönüşüm kuru üzerinden 2022 yılı sonuna kadar TL'ye çevrilerek, en az 3 ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirilmeleri durumunda ortaya çıkan/çıkacak kazançlar girmektedir.

Yukarıda kapsamı tarif edilen yabancı paralar ile altın hesaplarının, yine yukarıda belirtilen mevzuat uyarınca **TL mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında olmaksızın**, en az 3 ay vadeli olsa dahi Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüştürülmesi halinde istisnadan yararlanılamayacaktır. Diğer bir ifadeyle, istisna sadece kur korumalı TL ve katılma hesaplarına dönüşüm halinde uygulanabilecektir.

Kazançlarını **bilanço esasına göre tespit eden gelir vergisi mükellefleri** de aynı şartlarla bu istisnadan yararlanabilirler (KVK Geçici Md.14/5).

İstisna uygulanabilmesi için yabancı paralar ve altın hesaplarının 31/12/2021 tarihli bilançolarda yer alması şarttır. Ancak işlenmiş ve hurda altın karşılığı altın hesapları için böyle bir şart aranmamaktadır. Yasal düzenlemeye göre, **31/12/2021 tarihinden sonra (1 Ocak 2022'den itibaren) açılan** işlenmiş ve hurda altın hesap bakiyelerinin, 2022 yılı sonuna kadar TL'ye çevrilmesi ve bu suretle elde edilen TL varlıkların TL mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirilmesi halinde istisnadan yararlanmak mümkündür.

Tebliğ Taslağında, TL mevduat/katılma hesabının 1211 sayılı Kanunun ilgili hükmü kapsamında açılması şartıyla **TL'ye dönüşümün** 7352 sayılı Kanunun Resmi Gazete'de yayım tarihinden önce yapılmasının istisnadan yararlanmaya engel teşkil etmeyeceği açıklanmıştır.

Tebliğde bu konuya ilişkin olarak verilen örnekeynen aşağıdaki gibidir :

“Örnek : (A) A.Ş. 31/12/2021 tarihli bilançosunda “Bankalar Hesabında” yer alan 1.000.000 ABD Dolarını 14/1/2022 tarihinde Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesi kapsamında 6 ay vadeli ve %15 faiz ödemeli Türk Lirası mevduat hesabına dönüştürmüştür.

Mükellef tarafından 2/2/2021 tarihinde satın alınan ve söz konusu bilançosunda yer alan 1.000.000 ABD Dolarının dördüncü geçici vergilendirme (1/10/2021-31/12/2021) dönemine ilişkin dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazancı 4.140.000,00 TL’dir. Mükellefin söz konusu 1.000.000 ABD Doları hesabı dışında dönem içinde başkaca bir yabancı para alış veya satışı bulunmamaktadır. (1 ABD Doları 1/10/2021 tarihinde 8,84 TL, 31/12/2021 tarihinde 12,98 TL)

Buna göre, (A) A.Ş.’nin 1/10/2021-31/12/2021 dönemine ilişkin kur farkı değerlemesinden kaynaklanan 4.140.000,00 TL kur farkı kazancı, söz konusu döviz tutarınının 17/2/2022 tarihine kadar Türk Lirasına dönüştürülerek Türk Lirası mevduat hesabında değerlendirilmesi nedeniyle kurumlar vergisinden istisna edilecektir. Türk Lirası mevduat hesabınının 1211 sayılı Kanunun ilgili hükmü kapsamında açılmasıyla Türk Lirasına dönüşümün 7352 sayılı Kanunun Resmi Gazete’de yayım tarihinden önce olması istisnadan yararlanmaya engel teşkil etmeyecektir.

Öte yandan, (A) A.Ş.’nin 31/12/2021 tarihli bilançosunda yer alan 1.000.000 ABD Dolarına ilişkin olarak 1/10/2021 tarihinden önceki dönemlere ilişkin dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançlarının bu istisna kapsamında değerlendirilmeyeceği tabiidir.”

2.2. Merkez Bankası Mevzuatına Göre İstisnadan Yararlanılabilecek Hesaplar:

Hâlihazırda yurt içi tüzel kişiler¹;

- Merkez Bankasınca 11 Ocak 2022 tarihli RG’de yayımlanan [Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ \(Sayı: 2021/14\)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ \(Sayı: 2022/1\)](#) uyarınca 31/12/2021 tarihinde mevcut olan ABD doları, Euro ve İngiliz Sterlini cinsinden döviz tevdiat hesaplarını ve döviz cinsinden katılım fonlarını,
- Yine Merkez Bankasınca 11 Ocak 2022 tarihli RG’de yayımlanan [Altın Hesaplarından Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ \(Sayı: 2021/16\)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ \(Sayı: 2022/2\)](#) uyarınca 31/12/2021 tarihinde mevcut olan altın hesabı ile bu tarihten sonra açılan/açılacak işlenmiş ve hurda altın karşılığı altın hesaplarını,

dönüşüm kuru üzerinden TL’ye çevirip 6 ay veya 1 yıl vadeli TL vadeli mevduat veya katılma hesabı açabilmektedirler.

¹ Yurt içi yerleşik tüzel kişiler, bankalar ve Merkez Bankasınca belirlenen diğer mali kuruluşlar hariç olmak üzere Türkiye’de kanuni yerleşim yeri bulunan tüzel kişileri ifade eder.

Bu Tebliğler kapsamında TL'ye dönüştürülerek açılan 6 ve 12 ay vadeli TL mevduat ve katılma hesapları ile ilgili olarak istisnadan yararlanılabileceği açıktır. Çünkü yasal düzenlemeye göre, TL mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında **en az 3 ay** vadeli TL mevduat ve katılma hesaplarının açılması istisnadan yararlanmak için yeterlidir. Dolayısıyla bu kapsamda 6 ay veya 1 yıl vadeli olarak açılan hesaplar istisna kapsamında olduğu konusunda tereddüt yoktur.

Halen kur korumalı 3 ay vadeli TL mevduat ve katılım hesabı açma imkânı bulunmamakta olup, Merkez Bankasınca ileride 3 ay vade ile kur korumalı hesapların açılmasına ilişkin düzenleme yapılması halinde, söz konusu hesaplar dolayısıyla istisnadan yararlanılabilecektir.

2.3. Yabancı Paradan Kasıt Nedir?

İstisnaya ilişkin yasal düzenlemede “*yabancı para*” tanımlanmamış olup, yabancı paranın herhangi bir hesapta bulunması/izlenmesi gibi bir şarta da yer verilmemiştir. Buna karşılık altına ilişkin olarak “*altın hesapları*” denilerek açıklık sağlanmıştır.

Öte yandan, 32 sayılı Karara göre;

- **Türk parası**, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre Türkiye'de tedavülde bulunan veya tedavülden kaldırılmış olsa bile değiştirme süresi dolmamış olan paraları,
- **Döviz** (kambiyo) ise efektif dahil **yabancı parayla ödemeyi sağlayan** her nev'i hesap, belge ve vasıtaları ifade etmektedir.

Bu nedenle, sermaye ve para piyasalarında TL'ye dönüştürülmesi mümkün olan döviz cinsinden varlıkların istisna kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Ancak, kur korumalı mevduat/katılım hesabı ile ilgili düzenlemelerde,

- **31/12/2021 tarihinde mevcut olan** ABD doları, Euro ve İngiliz sterlini cinsinden döviz tevdiat hesapları ve döviz cinsinden katılım fonu hesapları ile,
- **31/12/2021 tarihinde mevcut olan** altın hesabı ile bu tarihten sonra açılacak işlenmiş ve hurda altın karşılığı altın hesabı bakiyelerinin,

hesap sahibinin talep etmesi halinde dönüşüm kuru üzerinden TL'ye çevrilmesi düzenlenmektedir.

Tebliğ Taslağında, döviz cinsinden alacaklar ve verilen avanslar gibi hesaplarda izlenen yabancı paraların istisna kapsamında olmadıkları, 1211 sayılı Kanunun ilgili hükmü kapsamında **TL'ye dönüşümlerinin yapılamayacak olması** ile gerekçelendirildiğinden, yukarıda sayılan hesaplarda bulunmayan döviz cinsinden varlıkların kapsama girmediği şeklinde yorumlanabilir.

Amaç döviz cinsinden varlıkları TL'ye dönüştürmek olduğuna göre, para ve sermaye piyasalarında TL'ye dönüştürülmesi mümkün bulunan efektif ve yurt dışı bankalarda bulunan yabancı paralar gibi varlıkların TL'ye dönüştürülmesi ve TL mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirilmesi halinde de istisna uygulaması mümkün olmalıdır. Hatta döviz cinsinden menkul kıymetlerin de bu kapsamda TL'ye dönüştürülmesine engel olmamalıdır. Çünkü bu dönüşümlerin tamamı amaca uygundur.

Nitekim, kurumların 31/12/2021 itibarıyla bilançolarında yer alan ancak yurt dışındaki bankalar nezdinde mevcut olan ABD doları, Euro ve İngiliz sterlini cinsinden döviz tevdiat hesabı ve döviz cinsinden katılım fonu hesabı bakiyelerinin, hesap sahibinin talep etmesi halinde dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmesine 31. Ocak 2022 tarihinden itibaren imkân verilmiştir. (Merkez Bankasının 31 Ocak 2022 tarihinde Güncellenmiş Türk Lirası Mevduat Ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğe İlişkin Uygulama Talimatı)

2.4. Yabancı Paraların Kısmen TL'ye Dönüştürülmesi Halinde Uygulama:

Taslak Tebliğe göre, gelir/kurumlar vergisi mükelleflerinin 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı para hesaplarına muhtelif tarihlerde yabancı para girişlerinin olması ve bu yabancı paraların kısmen TL'ye dönüştürülmesi halinde, dönem sonu (31/12/2021) kur değerlemesinden kaynaklanan kur farkı gelirlerinin istisna uygulanacak kısmı, TL'ye dönüştürülen yabancı paraların 31/12/2021 tarihli bilançolarda yer alan yabancı para hesabına oranı dikkate alınmak suretiyle tespit edilecektir.

Buna göre, istisna uygulanacak tutar ile dönüşüm oranı aşağıdaki formülle hesaplanacaktır:

$$\text{İstisna uygulanacak tutar} = \frac{1/10/2021-31/12/2021 \text{ dönemi kur farkı kazançları} \times \text{dönüşüm oranı}}{\text{dönüşüm oranı}}$$

$$\text{Dönüşüm oranı} = \frac{\text{Dönüştürülen yabancı para hesabı tutarı}/31.12.2021 \text{ tarihli bilançoda yer alan yabancı para tutarı}}{\text{dönüşüm oranı}}$$

Taslak Tebliğin 40.3.1.1.1. bölümündeki Örnek 1 ve 2'de kısmi dönüşüme ilişkin kapsamlı açıklamalara yer verilmiştir.

2.5. Özel Hesap Dönemi Tayin Edilmiş Mükelleflerde Uygulama:

Yasal düzenlemede özel hesap dönemine ilişkin bir hükme yer verilmemiştir. Tebliğ Taslağında, kendilerine özel hesap dönemi tayin edilmiş olan kurumlar vergisi mükelleflerinin de **hangi özel hesap dönemine tabi olduklarına bakılmaksızın** 31/12/2021 tarihi itibarıyla çıkaracakları bilançolarını dikkate almak suretiyle bu bilançoda yer alan yabancı paralar ve altın hesapları ile 1/1/2022 tarihinden itibaren (bu tarih dahil) açılacak işlenmiş ve hurda altın hesabı bakiyeleri dolayısıyla bu istisnadan yararlanabilecekleri belirtilmek suretiyle bu mükelleflerde kapsam ve uygulamaya yönelik açıklama yapılmıştır.

Taslak Tebliğde bu konuda ayrıntılı bir örnek verilmiştir.

3. İSTİSNA UYGULAMASI:

3.1. Yabancı Paralarda Uygulama:

İstisna uygulaması, yabancı parayı TL'ye çevirme ve kapsama giren TL mevduat/katılma hesabını açma tarihinin, hesap dönemi takvim yılı olan mükelleflerde 2021 yılı dördüncü geçici vergi vergilendirme dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihine (17 Şubat 2022'ye) kadar yapıp yapılmamasına göre değişmektedir.

3.1.1. Yabancı Paraların 17 Şubat 2022 Tarihine Kadar TL'ye Çevrilmesi Halinde Uygulanacak İstisnalar:

31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını, 17 Şubat 2022 tarihine kadar TL mevduat veya katılma hesaplarına dönüştüren gelir/kurumlar vergisi mükelleflerinin, aşağıdaki kazançları gelir/kurumlar vergisinden müstesnadır:

- Yabancı paraların dördüncü geçici vergilendirme (1 Ekim 2021-31 Aralık 2021) dönemine ilişkin dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançları,
- Dönüşüm tarihinde oluşan (dönüşümün 17 Şubat 2022 tarihinde olacağını varsayarsak 1 Ocak 2022-17 Şubat 2022 tarihine kadar olan) kur farkı kazançları,
- Açılan TL mevduat ve katılma hesaplarının dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan faiz veya kar payları,
- TL mevduat ve katılma hesaplarından vade tarihinde elde edilen faiz veya kar payları ile diğer kazançlar (destek ödemeleri dahil).

Tebliğde istisna uygulamasına ilişkin verilen bazı örnekler aynen aşağıya alınmıştır:

“Örnek 2: (B) A.Ş'nin döviz tevdiat hesabının 2021 yılı hareketleri aşağıdaki gibidir:

Alış Tarihi	(ABD Doları)		Döviz kuru	TL Değeri	Bakiye TL	Bakiye ABD Doları
	Alış tutarı	Satış tutarı				
30/9/2021	800.000		8,88	7.104.000	7.104.000	800.000
28/10/2021	1.000.000		9,48	9.480.000	16.584.000	1.800.000
30/11/2021	1.300.000		12,94	16.822.000	33.406.000	3.100.000
20/12/2021		1.500.000	17,47	-26.205.000	7.201.000	1.600.000
31/12/2021	Değerleme kuru: 12,98					1.600.000

(B) A.Ş. 30/11/2021 tarihi itibarıyla bakiye döviz tutarı olan 3.100.000 ABD Dolarının 1.500.000 ABD Dolarlık kısmını, 20/12/2021 tarihinde (30/9/2021 tarihinde alınan 800.000 ABD Doları ile 28/10/2021 tarihinde alınan 700.000 ABD Doları) 17,47 kuru üzerinden satmıştır.

Bu satış işleminden

-800.000 ABD Doları x (17,47-8,88=8,59) = 6.872.000,00 TL
-700.000 ABD Doları x (17,47-9,48=7,99) = 5.593.000,00 TL

olmak üzere toplamda 12.465.000,00 TL kur farkı kazancı elde etmiş olup bu tutar genel hükümler çerçevesinde vergilendirilecektir.

(B) A.Ş. 31/12/2021 tarihli bilançosunda yer alan 1.600.000 ABD Dolarını 14/1/2022 tarihinde Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesi kapsamında 6 ay vadeli ve %15 faiz ödemeli Türk Lirası mevduat hesabına dönüştürmüştür.

Dolayısıyla, 31/12/2021 tarihinde 1.600.000 ABD Doları olan bakiye döviz tutarının dönem sonu değerlemesi nedeniyle;

-300.000 ABD Doları x (12,98-9,48=3,50) = 1.050.000,00 TL
-1.300.000 ABD Doları x (12,98-12,94=0,04) = 52.000,00 TL

olmak üzere hesaplanan toplam 1.102.000,00 TL kur farkı geliri bu madde kapsamında kurumlar vergisinden istisna edilecektir.”

Kanun Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki vermediği halde Taslak Tebliğde yer verilen bir örnekte farklı tarihlerde alınan dövizin 20/12/2021 tarihinde satılan kısmı ilk giren ilk çıkar (FIFO) yöntemiyle belirlenmiştir. Bu yöntem yerine orantı yöntemi esas alınsaydı, örnekte 31.12.2021 tarihinde 1.102.000 TL olarak hesaplanan vergiden istisna tutulacak kur farkı geliri 3.526.193,55 TL olacak, dolayısıyla istisna tutarı 2.424.193,55 TL daha yüksek hesaplanacaktı.

Bize göre, bu tür durumlarda mükellefin serbest bırakılması, dolayısıyla mükellefin lehine olan yöntemin kullanılması isabetli olur. Bu durumda, örnekte, dönem sonundaki yabancı para miktarının öncelikle düşük kurdan alımlardan oluştuğunu kabul etmek gerekir. Yani dönem sonundaki 1.600.000 ABD dolarının 800.000 dolarlık kısmınının 30/9/2021, kalan 800.000 dolarlık kısmınının ise 28/10/2021 tarihli alımdan kaynaklandığı kabul edilecek ve istisna

uygulanacak kur farkı geliri 6.080.000 TL olarak hesaplanacaktır.

Tebliğ taslağında kısmi dönüşümde kur farkı oranı yöntemi ile belirlenirken, başka bir örnekte bu yöntemin kullanılmaması ve mükellef aleyhine çıkan sonuca itibar edilmesi kanuna uygun değildir. Aynı Tebliğde farklı standartların benimsenmesini doğru bulmuyoruz.

“Örnek: (D) A.Ş. 31/12/2021 tarihli bilançosunda “Bankalar Hesabında” yer alan 1.000.000 ABD Dolarını 14/1/2022 tarihinde Türk Lirası mevduat hesabına dönüştürmüş ve 1/1/2022-14/1/2022 dönemine ilişkin olarak 560.000,00 TL kur farkı kazancı elde etmiştir.

(1 ABD Doları 31/12/2021 tarihinde 12,98 TL, 14/1/2022 tarihinde 13,54 TL)

Buna göre, (D) A.Ş.’nin 1/1/2022-14/1/2022 dönemine ilişkin kur farkı değerlemesinden kaynaklanan 560.000,00 TL kur farkı kazancı kurumlar vergisinden istisnadır.”

“Örnek: (E) A.Ş.’nin 31/12/2021 tarihli bilançosunda yer alan 1.000.000 ABD Dolarını 14/1/2022 tarihinde Türk Lirası mevduat hesabına dönüştürmesi sonucu açılan 6 ay vadeli ve %15 faiz ödemeli Türk Lirası mevduat hesabının geçici vergilendirme dönemi sonu değerlemesinden kaynaklanan faiz tahakkuku aşağıdaki gibidir: (1 ABD Doları 14/1/2022 tarihinde 13,54 TL) (E) A.Ş.’nin vadesi 14/7/2022 olan (1.000.000 ABD Doları x 13,54 TL=) 13.540.000,00 TL tutarlı mevduat hesabı üzerinden 14/1/2022-31/3/2022 dönemi itibarıyla tahakkuk eden faiz tutarı 422.893,00 TL’dir.

(E) A.Ş. birinci geçici vergilendirme dönemi sonu itibarıyla hesaplanan 422.893,00 TL faiz tutarı nedeniyle Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesi kapsamındaki istisnadan yararlanabilecektir.

Öte yandan, (E) A.Ş. ikinci geçici vergilendirme dönemi (1/4/2022-30/6/2022) sonu itibarıyla hesaplanacak faiz tutarı nedeniyle de aynı istisnadan yararlanabilecektir.”

“Örnek: (E) A.Ş.’nin 6 ay vadeli ve %15 faiz ödemeli Türk Lirası mevduat hesabından vade sonunda (14/7/2022) elde ettiği faiz geliri olan 1.007.153,00 TL, vade tarihinden önce sona eren geçici vergilendirme dönemlerinin sonunda tahakkuk eden ve kurumlar vergisinden istisna tutulan faiz tutarları da dikkate alınarak, kurumlar vergisinden istisna edilecektir.

Öte yandan, vade sonu (14/7/2022) itibarıyla döviz kurunun 12,20 TL olduğu varsayıldığında, vade sonu kuru dönüşüm kurundan (13,54 TL) küçük olduğu için banka tarafından ödenecek olan faiz gelirine ilave bir ödeme yapılması söz konusu olmayacaktır.”

“Örnek: (L) A.Ş.’nin 31/12/2021 tarihli bilançosunda yer alan yabancı para hesabı 800.000 ABD Dolarıdır. (L) A.Ş. 6/1/2022 tarihinde söz konusu tutarın 300.000 ABD Dolarlık kısmını satın aldığı malların bedelini ödemek için kullanmıştır. 10/1/2022 tarihinde ise bankadan 500.000 ABD Doları kredi çekmiştir.

Her ne kadar (L) A.Ş.’nin 31/12/2021 tarihli bilançosunda 800.000 ABD Doları yer alsada bu tutarın 300.000 ABD Dolarlık kısmı 6/1/2022 tarihinde kullanılmış olduğundan, mükellef tarafından Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 14 üncü maddesi kapsamında Türk Lirasına dönüştürülerek istisnaya konu edilebilecek kısım (800.000 ABD Doları-300.000 ABD Doları=) 500.000 ABD Dolarını aşamayacaktır.

10/1/2022 tarihinde bankadan temin edilen 500.000 ABD Doları kredi sonrasında (L) A.Ş.’nin toplam yabancı para tutarı 1.000.000 ABD Doları olsa da 31/12/2021 tarihli bilançoda yer almayan tutarların (banka kredisiyle daha sonra temin edilen tutarların) istisna kapsamında dönüşüme tabi tutulması mümkün bulunmamaktadır.”

3.1.2. Yabancı Paraların 17 Şubat 2022 Tarihinden Sonra TL’ye Çevrilmesi Halinde Uygulanacak İstisnalar:

Gelir/Kurumlar vergisi mükelleflerinin, 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını, 2021 yılı dördüncü geçici vergilendirme dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihinden (17 Şubat 2022’den) 31/12/2022 tarihine kadar TL mevduat ve katılma hesaplarına dönüştürmeleri halinde aşağıdaki kazançları bu istisnaya konu edilecektir:

- Yabancı paraların TL mevduat ve katılma hesaplarına aktarıldıkları tarihi içeren geçici vergilendirme döneminin başından, TL mevduat ve katılma hesabının açılış tarihine kadar olan döneme ilişkin kur farkı kazançları,
- TL mevduat ve katılma hesaplarının (vadesinden önceki tarihte sona eren geçici vergilendirme dönemleri dahil olmak üzere) dönem sonları itibarıyla tahakkuk eden faiz gelirleri ve kar payları,
- Bu hesaplardan vade sonunda elde edilen faiz ve kar payı gelirleri ile diğer kazançlar (destek ödemeleri dahil).

31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını dördüncü geçici vergilendirme dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihinden sonra TL mevduat ve katılma hesaplarına dönüştüren mükellefler, 31/12/2021 tarihinde biten geçici vergilendirme dönemi sonu ile hesabın açıldığı tarihten önce sona ermiş olan geçici vergilendirme dönemlerinin sonu itibarıyla, hesaplanan kur farkı kazançları için bu istisnadan yararlanamazlar.

Örneğin, 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını 27/05/2022 tarihinde TL'ye dönüştüren mükellefler, 1/10/2021-31/12/2021 dönemi için hesaplanan kur farkları için istisnadan yararlanamayacakları gibi, 1/1/2022-31/3/2022 dönemine ilişkin değerlemeden doğan kur farkları için de istisnadan yararlanmayacaklardır.

Buna karşılık, dönüşümün gerçekleştiği 27/5/2022 tarihini içeren 2022 yılı ikinci geçici vergilendirme döneminin başından bu hesabın açıldığı tarihe kadar olan döneme (1/4/2022-27/5/2022) ilişkin kur farkları için istisna uygulanacaktır.

3.2. Özel Hesap Dönemi Bulunan Mükelleflerde İstisna Uygulanacak Kazançlar:

Taslak Tebliğe göre, kendilerine özel hesap dönemi tayin edilmiş olan mükellefler, 31/12/2021 tarihi itibarıyla çıkaracakları bilançolarında yer alan yabancı paraları için bu tarihin içinde bulunduğu geçici vergilendirme dönemini takip eden tarihten TL mevduat ve katılma hesabının açılış tarihine kadar olan dönem için istisnadan yararlanabileceklerdir.

Özel hesap dönemi kullanan mükelleflerce, öngörülen süre ve şekilde açılmış olan TL mevduat ve katılma hesaplarının vade tarihine kadar olan dönem sonlarında değerlemesinden kaynaklananlar da dahil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz veya kar payı gelirleri ile diğer gelirleri için de istisna uygulanacaktır.

Özel hesap dönemine ilişkin Taslak Tebliğde verilen örnek aynen aşağıdaki gibidir:

“Örnek: 01 Kasım-31 Ekim özel hesap dönemini kullanan (H) A.Ş. geçici madde hükmünden yararlanmak üzere düzenlediği 31/12/2021 tarihli bilançosunda yer alan 1.200.000 ABD Dolarını 9/2/2022 tarihinde bu madde kapsamında 6 ay vadeli ve %15 faiz ödemeli Türk Lirası mevduat hesabına dönüştürmüştür. (1 ABD Doları 1/11/2021 tarihinde 9,53 TL, 31/1/2022 tarihinde 13,30 TL, 9/2/2022 tarihinde 13,20 TL olarak dikkate alınmıştır.)

- **31/12/2021 tarihinin içinde bulunduğu geçici vergilendirme dönemine ilişkin kur farkı kazancının durumu:** (H) A.Ş.'nin 31/12/2021 tarihli bilançosunda yer alan 1.200.000 ABD Dolarına 31/12/2021 tarihinin içinde bulunduğu geçici vergilendirme dönemi (1/11/2021-31/1/2022) itibarıyla 4.524.000,00 TL kambiyo karı tahakkuk etmiştir.

31/12/2021 tarihinin içinde bulunduğu 1/11/2021-31/1/2022 geçici vergilendirme dönemine ilişkin kur farkı değerlemesinden kaynaklanan 4.524.000,00 TL kambiyo karı kurumlar vergisinden istisna edilecektir.

- **Türk Lirası mevduat hesabına dönüştürme tarihinde doğan kur farkı kazancının durumu:** (H) A.Ş.'nin 1.200.000 ABD Dolarını 9/2/2022 tarihinde Türk Lirası mevduat hesabına dönüştürmesi nedeniyle 1/2/2022-9/2/2022 dönemine ilişkin kur farkı kazancı doğması halinde bu kazanç kurumlar vergisinden istisna tutulacaktır.

- **Türk Lirası mevduat hesabının vade tarihinden önce sona eren geçici vergilendirme dönemlerine ilişkin faiz tahakkukunun durumu:** (H) A.Ş.'nin 1.200.000 ABD Dolarını 9/2/2022 tarihi itibarıyla Türk Lirası mevduat hesabına dönüştürmesi sonucu oluşan 15.840.000,00 TL mevduat tutarı üzerinden, vade tarihinden (9/8/2022) önce sona eren (1/2/2022-30/4/2022 ve 1/5/2022-31/7/2022) geçici vergilendirme dönemlerinin sonunda tahakkuk eden faiz tutarları kurumlar vergisinden istisna edilecektir.
- **Vade sonunda tahakkuk eden faiz geliri ile döviz kuruna bağlı olarak doğabilecek kazancın durumu:** (H) A.Ş.'nin 6 ay vadeli ve %15 faiz ödemeli Türk Lirası mevduat hesabından vade sonunda (9/8/2022) elde ettiği faiz geliri 1.178.235,00 TL, vade tarihinden önce sona eren geçici vergi dönemlerinin sonunda tahakkuk eden ve kurumlar vergisinden istisna tutulan faiz tutarları da dikkate alınarak, kurumlar vergisinden istisna edilecektir. Öte yandan, vade sonu (9/8/2022) itibarıyla döviz kurunun 11,90 TL, mevduat hesabının açıldığı 9/2/2022 tarihindeki dönüşüm kurunun ise 13,20 TL olduğu varsayıldığında, bu döneme ilişkin olarak ilave bir ödeme yapılması söz konusu olmayacaktır.”

3.3. TL Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüştürülen Altın Hesabı ile İşlenmiş ve Hurda Altın Karşılığı Altın Hesabı Bakiyelerinden Elde Edilen Kazançlarda İstisna Uygulaması:

Gelir/Kurumlar vergisi mükelleflerinin 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan altın hesabı ile bu tarihten sonra açılacak işlenmiş ve hurda altın karşılığı altın hesabı bakiyelerini 2022 yılı sonuna kadar Türk Lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm fiyatı üzerinden Türk Lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk Lirası varlığı Kanunda öngörülen süre ve şekilde Türk Lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda aşağıdaki kazançlara istisna uygulanır:

- Altın hesabı ile işlenmiş ve hurda altın karşılığı altın hesabı bakiyelerinin TL mevduat ve katılma hesaplarına aktarıldıkları tarihi içeren geçici vergilendirme döneminin başından, TL mevduat ve katılma hesabının açılış tarihine kadar olan döneme ilişkin olarak hesaplanan söz konusu varlıkların TL'ye çevrilmesinden doğan kazançlar,
- TL mevduat ve katılma hesaplarının vadelerinden önceki tarihte sona eren geçici vergilendirme dönemleri dahil olmak üzere dönem sonları itibarıyla tahakkuk eden faiz ve kâr payı gelirleri,
- TL mevduat ve katılma hesaplarından vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payı gelirleri ile diğer kazançlar (destek ödemeleri dahil).

3.4. Dönüşüm veya Açılan Hesaplar Dolayısıyla Oluşan Zararların Durumu:

KVK'nın “İstisnalar” başlıklı 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin giderlerinin veya istisna kapsamındaki faaliyetlerinden doğan zararlarının, istisna dışı kurum kazancından indirilmesi kabul edilmemektedir.

Ancak, istisnaya ilişkin geçici maddenin 4'üncü fıkrasında, bu maddede öngörülen süre ve şekilde dönüşüm kuru/fiyatı üzerinden Türk Lirası mevduat ve katılma hesaplarına çevrilen yabancı paralar ile altın hesaplarına ilişkin olarak bu istisnaya sınırlı olmak üzere bu indirim yasağının uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

Bu nedenle dönüştürülen yabancı paraların kur değerlemesinden veya dönüşümünden kur farkı zararı doğması halinde bu zararlar istisna dışındaki kurum kazancının tespitinde gider olarak indirilebilecektir.

Bu uygulamada kur farkı zararları ile faiz/kar payı gibi gelirlerin netleştirilmesi söz konusu değildir.

3.5. Açılan Hesapların Vadeden Önce Çekilmesi Halinde Uygulanacak Müeyyide:

Yasal düzenlemeye göre, istisnanın şartların biri de TL'ye çevrilen varlıkların açılan en az 3 ay vadeli TL mevduat/katılma hesaplarında değerlendirilmesidir.

KVK Geçici Md. 14/6'ncı maddede, TL mevduat veya katılma hesabından vadeden önce çekim yapılması durumunda bu madde kapsamında istisna edilen tutarlar nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergilerin, vergi ziyayı cezası kesilmek suretiyle ve gecikme faiziyle birlikte tahsil olunacağı hükme bağlanmıştır.

Saygılarımızla.